

Odůvodnění k návrhu vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 349/2015 Sb., o Pravidlech trhu s plynem, ve znění pozdějších předpisů

Obecná část

Zhodnocení platného právního stavu

Na základě zmocnění podle § 98a odst. 2 písm. i) zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, je Energetický regulační úřad povinen prováděcím právním předpisem stanovit Pravidla trhu s plynem.

V roce 2015 byla v souladu s výše uvedeným ustanovením vydána vyhláška č. 349/2015 Sb., o Pravidlech trhu s plynem (dále také „vyhláška“), která nabyla účinnosti dne 1. ledna 2016. Vyhláška byla následně novelizována

- vyhláškou č. 416/2016 Sb., s účinností ode dne 1. ledna 2017,
- vyhláškou č. 326/2018 Sb., s účinností ode dne 1. ledna 2019 a zčásti ode dne 1. února 2019 a 1. července 2019, a
- vyhláškou č. 277/2021 Sb., s účinností ode dne 1. srpna 2021.

Vyhláška stanovuje zejména pravidla přístupu k přepravní soustavě, k distribuční soustavě a k zásobníku plynu, aby tím zajistila, že subjekty, kterým energetický zákon přiznává právo přístupu k jednotlivým zařízením plynárenské soustavy České republiky, mohou toto právo realizovat za předem známých podmínek.

Vyhláška dále stanovuje způsoby řešení nedostatku kapacit v plynárenské soustavě, postupy a termíny pro předkládání nominací a renominací, termíny pro předkládání žádostí o uzavření smluv na trhu s plynem a termíny uzavírání smluv, postupy a podmínky pro přenesení a převzetí odpovědnosti za odchylku, rozsah a termíny předávání údajů pro vyhodnocování odchylek a vyúčtování dodávek plynu a ostatních služeb, postupy pro vyhodnocování, zúčtování a vyrovnávání odchylek a zúčtování a vypořádání vyrovnávacího plynu ve stavu nouze a při předcházení stavu nouze, postup provozovatele zásobníku plynu při prodeji nevytěženého plynu ze zásobníku plynu po zániku smlouvy o uskladňování plynu, pravidla organizace krátkodobých trhů a způsoby jejich vypořádání, pravidla tvorby, přiřazení a užití typových diagramů dodávek plynu, technické požadavky na provoz pro ověření technologie, termíny a postup při změně dodavatele plynu, postup při přerušení, omezení a obnovení dodávky plynu při neoprávněném odběru plynu, neoprávněné distribuci a neoprávněné přepravě a postup při zajištění dodávky plynu dodavatelem poslední instance.

V neposlední řadě vyhláška stanovuje skladbu ceny služby přepravy plynu, služby distribuční soustavy a ostatních regulovaných cen v plynárenství a způsob a termíny předávání údajů pro vyúčtování a hrazení regulovaných cen mezi účastníky trhu s plynem a také postup pro stanovení zálohových plateb.

Aktuálně byla v Parlamentu České republiky ve stavu legislativní nouze projednána a schválena novela energetického zákona (sněmovní tisk 225), která reaguje na současnou energetickou situaci vyvolanou válečným konfliktem na Ukrajině a na hrozbu zastavení dodávek plynu z Ruské federace. Novela energetického zákona mj. v oblasti plynárenství zavádí u zásobníků plynu princip mechanismu ztráty v případě nevyužití rezervované kapacity, tzv. „use it or lose it“ (UIOLI) a upravuje pravidla aukce na rezervaci nevyužitých skladovacích kapacit. Nově ukládá povinnost ukladatelům do zásobníků plynu využívat rezervovanou skladovací kapacitu v minimálním požadovaném rozsahu s tím, že nebude-li ukladatel plnit požadované minimální množství plynu ve stanovených časových úsecích, pozbude do

konce skladovacího roku právo využívat rezervovanou skladovací kapacitu v rozsahu, ve kterém tuto povinnost nesplnil. Nevyužitá skladovací kapacita bude následně nabídnuta jiným účastníkům trhu s plynem. Účelem principu UIOLI je efektivní využití skladovacích kapacit v zásobnících plynu k zajištění bezpečnosti dodávek plynu. Novela energetického zákona v této souvislosti rozšiřuje zmocnění Energetického regulačního úřadu podle § 98 odst. 2 písm. i) energetického zákona doplněním dvou nových zmocňovacích ustanovení, podle kterých má Energetický regulační úřad stanovit

- pravidla aukce na rezervaci nevyužitých skladovacích kapacit,
- rozsah, způsob a termíny předávání informací o velikosti a době trvání skladovacích kapacit rezervovaných jednotlivými účastníky trhu s plynem mezi provozovatelem zásobníku plynu a provozovatelem přepravní soustavy.

Vzhledem ke skutečnosti, že nabytí účinnosti novely energetického zákona se předpokládá dnem jejího vyhlášení ve Sbírce zákonů, je nezbytné připravit příslušný prováděcí právní předpis v gesci Energetického regulačního úřadu co nejrychleji tak, aby mezi účinností novely energetického zákona a účinností tohoto prováděcího právního předpisu nedošlo k časové prodlevě.

Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku a odůvodnění jejích hlavních principů

Novelizací energetického zákona dochází k doplnění zmocňovacích ustanovení v § 98 odst. 2 písm. i), která ukládají Energetickému regulačnímu úřadu povinnost stanovit vyhlášku

- pravidla aukce na rezervaci nevyužitých skladovacích kapacit a
- rozsah, způsob a termíny předávání informací o velikosti a době trvání skladovacích kapacit rezervovaných jednotlivými účastníky trhu s plynem mezi provozovatelem zásobníku plynu a provozovatelem přepravní soustavy.

Energetický regulační úřad k provedení výše uvedeného zmocnění připravil návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška o Pravidlech trhu s plynem. Novelizace vyhlášky se nabízí jako vhodné a (s ohledem na požadavek rychlého nabytí účinnosti vyhlášky) časově efektivní řešení. Navzdory relativně novým tématům se ve většině případů jedná o úpravy, které doplňují nebo rozšiřují stávající text ustanovení vyhlášky, a principy, na kterých účastníci trhu s plynem spolupracovali při tvorbě novely energetického zákona a které kopírují stav v jiných segmentech plynárenství (např. mechanismus ztráty v případě nevyužití rezervované kapacity je již upraven pro segment přepravy plynu).

Úpravy vyhlášky zásadním způsobem nenarušují fungování trhu s plynem v České republice pouze promítají požadavky novely energetického zákona a dále upřesňují některá již nyní nastavená pravidla.

Odůvodnění hlavních principů novely vyhlášky o Pravidlech trhu s plynem:

- Pravidla aukce na rezervaci nevyužitých skladovacích kapacit
 - Novela energetického zákona, konkrétně § 60c, přinesl novinku ve formě aplikace principu UIOLI (mechanismus ztráty v případě nevyužití rezervované kapacity) i pro sektor uskladňování plynu. Na základě zmocnění má Energetický regulační úřad ve vyhlášce stanovit pravidla aukce, kterou provozovatel zásobníku plynu uspořádá v návaznosti na „odebrání“ nevyužitých skladovacích kapacit. Z pohledu postupů a podmínek aukcí, které jsou již ve vyhlášce obecně definovány, bude aukce na nevyužitou skladovací kapacitu probíhat standardně/obdobně, s výjimkou určení délky povinné skladovací doby, která není předem známa a bude ji na základě technických podmínek zásobníku plynu určovat provozovatel zásobníku plynu s ohledem na povinnosti plynoucí z jiného prováděcího právního předpisu (nová vyhláška MPO nebo novela vyhlášky č. 344/2012 Sb., o stavu nouze v plynárenství a o způsobu zajištění bezpečnostního standardu dodávky plynu, ve znění pozdějších předpisů). Tento přístup je využíván proto, že nevyužitá skladovací kapacita může být na základě energetického zákona odebrána kdykoliv během skladovacího roku na základě neplnění požadovaných trajektorií vtlačení plynu do zásobníku a jeho uskladňování. V příloze č.

3 vyhlášky jsou nově uvedeny podmínky aukce nad rámec těch, které má provozovatel zásobníku plynu již povinnost uveřejnit před konáním aukce.

- Informování o velikosti a době trvání rezervace skladovacích kapacit
 - Novela energetického zákona, konkrétně § 60 odst. 8 písm. z), rozšiřuje předávání dat mezi účastníky trhu s plynem tak, aby bylo zajištěno předávání informací potřebných k bezpečnému a spolehlivému řízení soustavy a bezpečnosti dodávek plynu z pohledu zajištění dostatečných skladovacích a přepravních kapacit. Provozovatel přepravní soustavy má nyní právo na informace o velikosti a době trvání skladovacích kapacit rezervovaných jednotlivými účastníky trhu s plynem, aby mohl vyhodnotit, zda nedochází společně s blokací skladovací kapacity i k nevyužívání přepravní kapacity. Tomu zrcadlově odpovídá povinnost provozovatele zásobníku plynu tyto informace provozovateli přepravní soustavy poskytovat. Na uvedené předávání dat navazuje povinnost provozovatele přepravní soustavy nevyužitou kapacitu nabídnout jako volnou přepravní kapacitu potenciálním zájemcům o uskladnění plynu. Vyhláška poté obsahuje detailnější úpravu této informační povinnosti a stanoví konkrétní rozsah, způsob a termíny předávání informací mezi provozovatelem zásobníku plynu a provozovatelem přepravní soustavy.
- Zkrácení procesu rychlé změny dodavatele
 - Smyslem této úpravy je ulehčit subjektům zúčtování od skládání neúměrně vysokého finančního zajištění (garance), které nevyhnutelně doprovází zvyšující se ceny dodávky plynu, a které musí mít subjekty zúčtování vůči operátorovi trhu zajištěny v případě rychlé změny dodavatele na celkem 5 dní. Z důvodu zajištění všech možných závazků, které subjektu zúčtování plynou z dodávek, a které musí být ošetřeny vůči třetím stranám a zákazníkům, musí subjekt zúčtování složit u operátora trhu finanční záruku, která má pokrýt riziko úpadku dodavatele (pozbytí oprávnění nebo možnosti dodávat nebo absenci zajištění související služby) a spotřebu jeho zákazníků na celou dobu procesu rychlé změny dodavatele. Rychlá změna dodavatele dle stávajících pravidel trvá 3 pracovní dny, přičemž k oznámení úpadku dochází ve dni D, během D+1, D+2 a D+3 probíhá rychlá změna dodavatele, a její účinnost nastává od D+4. K vyhodnocení systémové odchylky plynárenské soustavy ovšem dochází až o den později, než odchylka vzniká, tudíž je v rámci zajištění potřeba ručit i za odchylku dne D-1, po oznámení nominací na další den, pak i za odchylku dne D. Navrhovaná úprava proto zkracuje dobu rychlé změny dodavatele ze tří na 1 pracovní den.
- Přiřazení bodu výroby plynu
 - Úprava reaguje na zákon č. 382/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Změna se týká problematiky přiřazení výroby plynu do plynárenské soustavy v kontextu možného připojení výroby plynu k jiné výrobě plynu. V současném znění vyhlášky bylo přiřazení výroby plynu umožněno pouze k přepravní nebo distribuční soustavě podle místa připojení. Na základě navrhované úpravy je přiřazení umožněno i prostřednictvím jiné výroby plynu. K navrhovanému upřesnění dochází v návaznosti na § 27d odst. 1 zákona o podporovaných zdrojích energie, ve kterém je uvedeno, že jiný výrobce plynu je povinen zaregistrovat předávací místo výroby biometanu připojené k jím provozovanému plynárenskému zařízení v systému operátora trhu.

Návrhy zbylých úprav vychází z některých návrhů a požadavků ze strany účastníků trhu s plynem, které byly Energetickému regulačnímu úřadu zprostředkovány, a u kterých ERÚ rozhodl o jejich zapracování. Předmětem úprav jsou rovněž vybraná ustanovení, u kterých byla identifikována možnost nejednoznačného výkladu nebo ve kterých byla identifikována písařská nebo stylistická chyba.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem, k jehož provedení je vyhláška navržena, včetně souladu se zákonným zmocněním

Předkládaný návrh novely vyhlášky o Pravidlech trhu s plynem je zcela v souladu se zákonem č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Navrhovaná vyhláška se vydává na základě zmocnění § 98a odst. 2 písm. i) bodů 1 až 18 energetického zákona. Návrh vyhlášky žádným způsobem nepřekračuje zákonné zmocnění Energetického regulačního úřadu k vydání tohoto předpisu.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Navrhovaná právní úprava je plně v souladu s předpisy Evropské unie, judikaturou soudního dvora Evropské unie a obecnými právními zásadami práva Evropské unie.

Návrh vyhlášky je v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/73/ES ze dne 13. července 2009 o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem a o zrušení směrnice 2003/55/ES a s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 715/2009, ze dne 13. července 2009 o podmínkách přístupu k plynárenským přepravním soustavám a o zrušení nařízení (ES) 1775/2005.

Návrh vyhlášky nemá transpoziční charakter.

Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Návrh vyhlášky nepředpokládá žádné dodatečné nároky na státní rozpočet ani rozpočet Energetického regulačního úřadu, stejně tak v důsledku úpravy vyhlášky nevznikne potřeba navýšení počtu pracovníků. V důsledku navrhované právní úpravy se rovněž nepředpokládá jakýkoli dopad do ostatních veřejných rozpočtů územních samosprávních celků.

Samotný návrh vyhlášky předpokládá minimální finanční zátěž pro účastníky trhu s plynem v ČR, na které se změna vyhlášky vztahuje. Podnikatelské prostředí v oblasti plynárenství v České republice primárně upravuje energetický zákon, který určuje obecné principy dále rozvíjené na úrovni podzákonného právního předpisu.

Očekává se zlepšení sociálního a podnikatelského prostředí, a to zejména z důvodu:

- rozšíření možností, za nichž lze přistupovat a nakládat se skladovací kapacitou zásobníků plynu, nejen v kontextu bezpečnosti dodávek v ČR,
- podpory podnikatelského prostředí snížením finančního jistění vyžadovaného operátorem trhu,
- úpravy ustanovení, která v účinném znění nabízejí nejednoznačný nebo nepřesný výklad, nebo která bylo nutno doplnit s ohledem na související nadřazenou legislativu.

Návrh vyhlášky je koncipován tak, aby prostřednictvím tržních a transparentních mechanismů byla minimalizována finanční zátěž na straně účastníků trhu s plynem včetně konečných spotřebitelů. V důsledku návrhu vyhlášky se nepředpokládají negativní sociální dopady. Návrh vyhlášky nemá vliv

na postavení specifických skupin obyvatel včetně sociálně slabých, osob se zdravotním postižením a národnostních menšin. Návrh vyhlášky nemá dopad na životní prostředí.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navržená právní úprava nemá nepříznivý dopad v porovnání se současným stavem ochrany soukromí a osobních údajů. Navrhovaná právní úprava je v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) a zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.

Zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navržená právní úprava nemá dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů. Jde o návrh, který se výhradně dotýká podnikatelských vztahů mezi účastníky trhu s plynem ve smyslu energetického zákona a na uvedenou problematiku nemá přímý ani nepřímý dopad.

Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná právní úprava nevytváří prostor pro korupční rizika.

Předkladatel provedl zhodnocení korupčních rizik tak, jak stanoví Legislativní pravidla vlády, a to podle Metodiky CIA (Corruption Impact Assessment; Metodika hodnocení korupčních rizik). Při zpracování návrhu vyhlášky zohlednil předkladatel kritérium omezení korupčních příležitostí při aplikaci této vyhlášky.

Předkladatel si dovoluje konstatovat, že smyslem navrhované právní úpravy je kromě jiného omezit korupční rizika tím, že budou upřesněny existující vztahy a procesy na trhu s plynem, které stanoví energetický zákon a příslušné právní předpisy EU. Předkladatel neshledal v oblasti upravené návrhem prostor ke korupčnímu jednání dotčených subjektů ani orgánu provádějícího kontrolu dodržování příslušných ustanovení energetického zákona (návrhem vyhlášky nedochází k zásahu do kompetencí Energetického regulačního úřadu).

Zhodnocení dopadů na bezpečnost a obranu státu

Předložený návrh vyhlášky nemá dopad na bezpečnost a obranu státu.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se Zásadami pro tvorbu digitálně přívětivé legislativy

Navrhovaná právní úprava je se Zásadami v souladu. Již v současnosti se skladovací kapacita rezervuje prostřednictvím elektronických aukcí. Rovněž veškeré návrhem dotčené procesy probíhají elektronicky prostřednictvím informačního systému operátora trhu.

Zvláštní část

Čl. I

K bodu 1 (§ 1 odst. 1 písm. o) a p))

Reflexe zmocňovacích ustanovení novely energetického zákona.

K bodu 2 (§ 2 odst. 1 písm. d)

Rozšíření definice bodu výroby plynu doplněním předávacího místa mezi výrobnou plynu a jinou výrobnou plynu, k jejímuž zařízení je připojena. Úprava je navržena v návaznosti na novelu zákona o podporovaných zdrojích energie provedenou zákonem č. 382/2021 Sb. V § 27d odst. 1 tohoto zákona je počítáno s možností připojení výroby biometanu k plynárenskému zařízení jiného výrobce plynu.

K bodům 3 až 5 (§ 2)

Zrušení ustanovení v odstavci 1 písm. y) a v odstavci 2 písm. j), která se z vyhlášky přesunula do definic energetického zákona (konkrétně § 2 odst. 2 písm. b) body 34 a 35).

Zrušení ustanovení v odstavci 2 písm. k), které bylo do definic energetického zákona přesunuto již předchozí novelou energetického zákona provedenou zákonem č. 362/2021 Sb. (konkrétně § 2 odst. 2 písm. b) bod 32).

Dále dochází k úpravě definice stavového účtu v odstavci 3 písm. a) odstraněním dovětku „na základě uzavřené smlouvy o uskladňování“ v souvislosti s problematikou převodu plynu popsanou v bodě 9.

K bodu 6 (§ 3 odst. 3)

Úprava reaguje na zákon č. 382/2021 Sb., kterým se mění zákon o podporovaných zdrojích energie. Změna se týká problematiky přiřazení výroby plynu do plynárenské soustavy v kontextu možného připojení výroby plynu k jiné výrobné plynu.

V současném znění vyhlášky je přiřazení výroby plynu umožněno pouze k přepravní nebo distribuční soustavě podle místa připojení. Na základě navrhované úpravy je přiřazení umožněno i prostřednictvím jiné výroby plynu, ke které je výroba plynu připojena. K navrhovanému upřesnění dochází v návaznosti na § 27d odst. 1 zákona o podporovaných zdrojích energie, ve kterém je uvedeno, že jiný výrobce plynu je povinen zaregistrovat předávací místo výroby biometanu připojené k jím provozovanému plynárenskému zařízení v systému operátora trhu a dále registrovat všechny změny v těchto údajích.

V této souvislosti bude upravena pouze textace § 3 odst. 3 a navazující problematika přidělování číselných kódů a registrace v systému operátora trhu se bude řídit současnou právní úpravou, konkrétně § 5 odst. 2 písm. b) nebo § 5 odst. 3 písm. a) vyhlášky. Rovněž i problematika zasilání alokací vyrobeného plynu do systému operátora trhu se bude řídit současnou úpravou, a to § 95 odst. 1 písm. b), resp. § 96 odst. 1 písm. c).

K bodům 7, 8, 14 a 24 (§ 50 odst. 5 a 7, § 56, Příloha č. 3)

Novela energetického zákona, konkrétně § 60c, přinesla provozovatelům zásobníků plynu povinnost kontrolovat a v případě nedodržení podmínek daných zákonem nebo jinou právní úpravou (nová vyhláška MPO nebo novela vyhlášky č. 344/2012 Sb., o stavu nouze v plynárenství a o způsobu zajištění bezpečnostního standardu dodávky plynu, ve znění pozdějších předpisů) „odebrat“ nevyužitou rezervovanou skladovací kapacitu ukladatele v zásobníku plynu. Provozovatel zásobníku plynu je povinen zánik práva využívat skladovací kapacitu oznámit kompetentním autoritám a v souladu s požadavky vyhlášky o Pravidlech trhu s plynem zorganizovat aukci na tuto „odebranou“ nevyužitou kapacitu. Na základě zmocnění energetického zákona podle § 98 odst. 2 písm. i) bodu 16 má Energetický regulační úřad ve vyhlášce stanovit pravidla aukce, kterou provozovatel zásobníku plynu uspořádá v návaznosti na „odebrání“ nevyužitých skladovacích kapacit.

V textu vyhlášky, konkrétně § 50 odst. 5 písm. d), je nově definována nevyužitá skladovací kapacita, která bude předmětem aukce, jejíž minimální a maximální délku trvání stanoví provozovatel zásobníku plynu v podmínkách aukce, jelikož délka povinné skladovací doby není předem známa a bude ji na

základě technických podmínek zásobníku plynu určovat provozovatel zásobníku plynu s ohledem na povinnosti plynoucí z jiného prováděcího právního předpisu.

V této souvislosti je upraven odstavec 7 téhož paragrafu. Tato úprava reflektuje v souladu s energetickým zákonem zánik práva využívat skladovací kapacitu.

Nový § 56 stanovuje postup při rezervaci nevyužité skladovací kapacity formou elektronické aukce, přičemž principiálně vychází z postupů při rezervaci skladovací kapacity jiného typu. Text paragrafu se odkazuje na příslušná ustanovení upravující aukci volné roční nebo měsíční skladovací kapacity, přičemž tato ustanovení se použijí obdobně. Cílem úprav je stanovit pravidla odpovídající již zaběhnutým postupům, se kterými provozovatelé zásobníků plynu pracují v současnosti, a vydefinovat tak v § 56 jen podmínky a postupy speciální pro tento typ skladovací kapacity, aby mohly být aukce nevyužité skladovací kapacity spuštěny v co nejzazším možném termínu.

V příloze č. 3 úprava konkretizuje, zpřesňuje a zestručňuje stávající podmínky aukce na skladovací kapacitu, nemá za cíl rozšiřovat jejich rozsah. Změny v tomto bodě vychází z dosavadní praxe a umožní provozovatelům zásobníků plynu volněji a pružněji reagovat na aktuální podmínky a zájem o skladovací kapacitu. Posílí se tím míra odpovědnosti za atraktivnost a korektnost podmínek nabízené skladovací kapacity.

Dále v příloze č. 3, konkrétně bodě 3, jsou doplněny speciální podmínky aukce na nevyužitou skladovací kapacitu tak, jak vyžaduje nadřazená legislativa, které se nad rámec existujících rovněž uplatní. Jedná se o povinnost oznámit před konáním aukce termín účinnosti, do kterého je skladovací kapacita zarezervována, čímž je determinováno trvání rezervace nevyužité skladovací kapacity. V případě vyhlášení aukce se zápornou vyvolávací cenou je nově předmětem podmínek aukce rovněž určení výše záporné ceny podle rozhodnutí Ministerstva průmyslu a obchodu. Úprava doplňuje nové podmínky aukce na rezervaci nevyužité skladovací kapacity nad rámec stávajících vztahujících se k aukci volné skladovací kapacity. Podmínky aukce na nevyužitou skladovací kapacitu doplňují soubor úprav v těle vyhlášky, čím vytváří ucelený funkční rámec pro realizaci aukce pro nevyužitou skladovací kapacitu.

K bodu 9 (§ 50 odst. 9)

Dochází k rozšíření možností pro uskutečnění převodu plynu. Nově je možné převést plyn na stavový účet účastníků trhu s plynem, kterými jsou banka, zahraniční banka nebo Správa státních hmotných rezerv a kteří se pro využití této služby nemají povinnost stát subjekty zúčtování. Uskladněný plyn bude těmto institucím převeden na jejich stavový účet. Úprava umožní využití skladovací kapacity i těm subjektům zúčtování, kteří budou z nějakého důvodu potřebovat využít ručení bankovní institucí, nebo držení plynu Správou státních hmotných rezerv pro účely zajištění bezpečnosti dodávek plynu a zabezpečení strategické rezervy.

K bodu 10 (§ 51 odst. 5)

Pravidlo upravující velikost dodatečně nabízené skladovací kapacity, které je ve stávajícím znění vyhlášky nesprávně upraveno v příloze č. 3, a proto dochází k jeho přesunutí z přílohy přímo do vlastního textu vyhlášky. Současně dochází k navýšení velikosti dodatečné skladovací kapacity z jedenapůlnásobku na trojnásobek skladovací kapacity nabídnuté do aukce.

K bodu 11 (§ 53 odst. 3)

V § 53 odst. 3 dochází k úpravě délky lhůty pro zaslání návrhu smlouvy o uskladnění, která byla účastníky trhu vyhodnocena jako příliš krátká. Úprava reaguje zejména na zkušenosti s výskytem možných nepředvídatelných situací (například pandemická situace). V poslední novele vyhlášky byl promítnut návrh účastníků trhu na zkrácení této lhůty z 10 na 5 pracovních dní, nyní se tak jedná o návrat k původní textaci vyhlášky.

K bodům 12 a 13 (§ 53 odst. 6 a § 54 odst. 5)

Legislativně-technické úpravy. V § 53 odst. 6 dochází k upřesnění textu a aktualizaci odkazu na přílohu č. 3. V § 54 odst. 5 se jedná o doplnění odkazu na § 51 odst. 5.

K bodu 15 (§ 75 odst. 1)

Ve vztahu k problematice přiřazení odpovědnosti za odchylku dochází k reflexi ustanovení § 4 odst. 2 vyhlášky v § 75 odst. 1 a doplnění odpovědnosti za odchylku pro virtuální odběrná místa pro ztráty, která slouží pro evidenci ztrát v distribuční soustavě, resp. nepřirazený odběr provozovatele distribuční soustavy.

Ustanovení § 4 odst. 2 vyhlášky rozlišuje mezi výstupními body plynárenské soustavy kromě jiného i virtuální odběrná místa představující ztráty anebo nepřirazený odběr provozovatele distribuční soustavy v jednotlivých distribučních sítích. I k těmto bodům je nutné přiřadit odpovědnost za odchylku některému subjektu zúčtování, neboť jsou na tato místa alokovány hodnoty spotřeby plynu na ztráty v distribuční soustavě. Není přípustné, aby odběrné místo zůstalo bez subjektu zúčtování.

V období úpadku dodavatelů na podzim 2021 se potvrdila nutnost úpravy ve vyhlášce, když původní subjekty zúčtování na odběrném místě pro ztráty ukončily činnost a provozovatelé distribučních soustav museli zajistit subjekty nové, přičemž tato úprava v § 75 odst. 1 vyhlášky absentovala a k zajištění nových subjektů zúčtování došlo jen na základě domluvy. Bez přiřazeného subjektu zúčtování by operátor trhu postupoval podle bodu 6.1.5 Obchodních podmínek OTE, a.s., pro plynárenství, což by vedlo ke zrušení registrace distribuční soustavy a ukončení všech předávacích míst mezi distribuční soustavou a distribuční soustavou, ke které je připojena, včetně všech odběrných míst registrovaných v této distribuční soustavě.

Předmětný návrh změny vyhlášky je doplněním chybějící návaznosti na § 4 odst. 2 a zároveň doplněním stávající praxe uplatňované na trhu s plynem, zároveň reflektuje § 18 odst. 1 vyhlášky č. 408/2015 Sb., o Pravidlech trhu s elektřinou, ve znění pozdějších předpisů, a sjednocuje pravidla fungování obou trhů s komoditami.

K bodu 16 (§ 96 odst. 8)

Doplnění nového odstavce 8 vychází z požadavku § 60c energetického zákona, který zavádí povinnost využívání skladovací kapacity ukladatelem a postupy v případě jejího nevyužití, které svou působností dopadají také na provozovatele přepravní soustavy. Současně se zánikem práva k nevyužití skladovací kapacity zaniká rovněž právo k odpovídající části přepravní kapacity. Doplněné ustanovení v souvislosti s výše uvedeným upravuje povinnost provozovatele přepravní soustavy informovat dotčeného účastníka trhu s plynem o tom, k jaké části přepravní kapacity pro bod virtuálního zásobníku plynu mu zaniklo právo ji využívat. Provozovatel přepravní soustavy je následně povinen na základě § 58 odst. 9 písm. g) energetického zákona tuto přepravní kapacitu nabídnout jako volnou přepravní kapacitu tomu účastníkovi trhu s plynem, který nevyužitou skladovací kapacitu rezervoval.

K bodu 17 (§ 96a)

V souvislosti s novým zmocněním v § 98 odst. 2 písm. i) bodem 18 energetického zákona má Energetický regulační úřad stanovit vyhláškou rozsah, způsob a termíny předávání informací o velikosti a době trvání skladovacích kapacit rezervovaných jednotlivými účastníky trhu s plynem mezi provozovatelem zásobníku plynu a provozovatelem přepravní soustavy.

Dochází ke specifikaci rozsahu a termínů pro předávání a zveřejňování údajů o nevyužití rezervované skladovací kapacity ukladatelem mezi provozovatelem zásobníku plynu a provozovatelem přepravní soustavy.

K bodům 18 až 22 (§ 116 až § 118 odst. 2)

Úprava má za cíl prostřednictvím zkrácení lhůty pro tzv. rychlou změnu dodavatele snížit výši finančního zajištění (jištění, garance), které skládají subjekty zúčtování vůči operátorovi trhu, a snížit tím riziko případných dalších úpadků dodavatelů a zároveň sesouladit proces rychlé změny dodavatele plynu s jeho analogií v elektroenergetice.

Stávající právní úprava lhůty pro rychlou změnu dodavatele plynu činí v současnosti 3 dny, jelikož v minulosti, kdy se ceny plynu pohybovaly na úrovni 20-30 EUR/MWh, nemusel být objem jištěných finančních prostředků tak vysoký a systém si mohl dovolit ponechat lhůtu 3 dnů na provedení změny jako benefit pro zákazníky. V současnosti, s ohledem na ceny plynu limitně se blíží 100 EUR/MWh, je dle interního zhodnocení časový interval 3 dnů pro umožnění rychlé změny neadekvátní, jelikož s sebou nese neúměrně vysoké riziko selhání finančního jistění oproti benefitům, které poskytuje. Lhůta pro provedení rychlé změny dodavatele se úpravou zkracuje na jeden den, čímž dojde ke snížení výše finančního zajištění minimálně o 50 % proti stávajícímu stavu.

K bodu 23 (§ 118 odst. 5)

Zákonné skutečnosti pro zahájení dodávky plynu dodavatelem poslední instance jsou vymezeny v § 12a odst. 2 energetického zákona. Návrh změny v rámci působnosti Pravidel trhu s plynem zpřesňuje provedení těch zákonných důvodů, kdy dodavatel zákazníka:

- pozbyl oprávnění dodávat plyn nebo možnost dodávat elektřinu (pozn. pro účely úpravy vyhlášky o Pravidlech trhu s plynem se tak jedná výhradně o skutečnost „pozbytí oprávnění dodávat plyn“, tedy zánik nebo zrušení odpovídající licence, neboť energetický zákon ani po novele nic nemění na existující triádě právních skutečností (srov. důvodová zpráva k předmětné novele energetického zákona), kdy nahrazované ustanovení § 12a odst. 2 energetického zákona rovněž nereflektuje prosté (tedy bez objektivní skutečnosti a tedy objektivně nepodložené) oznámení „pozbytí možnosti“ dodavatele dodávat zákazníkovi. Možnost dodávat elektřinu je novelou zákona vztažena pouze na elektřinu (nikoliv plyn) a případ opačného směru dodávky (výroba elektřiny) podle § 12a odst. 3 energetického zákona, což souvisí s předpokládaným rozvojem decentralizované energetiky a rozšířením smluvních „dodavatelů“ elektřiny, kteří ovšem nebudou nuceni být držitelem licence),

- nemá zajištěnu související službu v plynárenství v případě dodávky plynu na základě smlouvy o sdružených službách dodávky plynu.

V těchto případech platí postupy § 116 odst. 5, § 117 a § 118 odst. 1 až 4 vyhlášky (tedy postupy pro zbývající zákonný důvod zahájení dodávky dodavatelem poslední instance, kdy dodavatel zákazníka nesplňuje finanční podmínky zúčtování odchylek nebo nepřenesl odpovědnost za odchylku na jiný subjekt zúčtování).

Tím je zajištěno, že ve všech 3 důvodech pro zahájení dodávky dodavatelem poslední instance platí totožné postupy.

K bodu 25 (Příloha č. 4)

Změna přílohy č. 4 reaguje na potřebu upřesnění pravidla pro posouzení proveditelnosti renominace přepravy, distribuce a uskladňování plynu.

Úprava mění vzorec výpočtu pro posouzení proveditelnosti renominace přepravy, distribuce a uskladňování plynu, čímž napravuje nedokonalost vzorce ve vztahu k zaokrouhlování nominovaných hodnot. Aktuální podoba vzorce neřeší zaokrouhlení a držitel licence na obchod s plynem přidělí jiné množství, než jaké mu bylo přiděleno při zadání nominace. Stávající znění vyhlášky tak způsobuje problematickou aplikaci při kombinaci s ustanovením § 66 a § 67. Současně renomináčnické pravidlo neřeší situaci, kdy obchodník zadá nominaci v hodinovém profilu. Předkládaný návrh pracuje se sčítáním uběhnutých hodin nominací, příp. hodinových kapacit.

K bodu 26 (Příloha č. 19, část A díl II)

Legislativně technická úprava. Dochází k opravě chybného nadpisu.

K bodu 27 (Příloha č. 19, část A díl IV)

Návrh doplňuje rozsah stanovovaných cen služby přepravy plynu pro odběrné místo zákazníka přímo připojené k přepravní soustavě o cenu za překročení povolené hodinové odchylky, čímž dává do souladu postupy při přípravě cenových rozhodnutí s vyhláškou.

K bodu 28 (Příloha č. 19, část B díl VI)

Návrh doplňuje rozsah stanovovaných cen služby distribuční soustavy pro odběrné místo zákazníka, ve kterém je instalována plnicí stanice na stlačený plyn pro pohon motorových vozidel o platbu za překročení denní rezervované distribuční kapacity.

Čl. II

K účinnosti

Navrhované datum nabytí účinnosti je 1. srpen 2022. Datum 1. červenec nebo 1. leden, ve smyslu § 3 odst. 3 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, není možné využít, jelikož navrhovaná novelizace vyhlášky je realizována v návaznosti na novelu energetického zákona projednanou ve stavu legislativní nouze, jejíž nabytí účinnosti je upraveno dnem vyhlášení ve Sbírce zákonů. Důvodem navrhované účinnosti je nutnost reagovat na účinnost schválené novely energetického zákona a za tím účelem co nejrychleji přijmout právní úpravu k jejímu provedení tak, aby opatření v oblasti zásobníků plynu byla plně funkční a vedla k posílení energetické bezpečnosti a soběstačnosti České republiky. Předkladatel proto uplatňuje výjimku podle § 3 odst. 4 zákona č. 309/1999 Sb.

V případě bodu 25 (příloha č. 4) je navrhováno nabytí účinnosti dnem 1. ledna 2023 z důvodu zachování potřebné legisvakantní lhůty pro přizpůsobení se novým pravidlům posuzování proveditelnosti renominace ze strany účastníků trhu s plynem.